

Tạp Ghi

Phụ Tử Tình Thâm

Ngày lễ hiện phụ năm nay (19/06) là dịp để diễn giải câu nói “Phụ Tử Tình Thâm”(父子情深). Vào đầu thế kỷ XX, cô giáo Sonora Smart Dodd bên Hoa Kỳ tự hỏi tại sao chỉ có lễ hiện mẫu mà không có lễ hiện phụ? Lúc đầu, cô đề nghị mừng lễ ngày 05/06 là sinh nhật cha cô, nhưng vị mục sư nói không kịp soạn bài giảng nên dời lại chủ nhật thứ ba trong tháng sáu. Năm 1972, tổng thống Richard Nixon ấn định ngày 19/06 là ngày nghỉ lễ trên khắp nước Mỹ. Nước Pháp cũng lấy 19/06 là ngày lễ hiện phụ. Ngày lễ này đến sau ngày lễ hiện mẫu tới hai năm.

Theo chữ hán, chữ “Phụ” (父) tượng hình bằng bàn tay “tay làm hàm nhai” để nuôi con, nhưng còn có nghĩa là :

Yêu cho roi cho vọt

Ghét cho ngọt cho bùi

Dĩ nhiên câu nói này chỉ áp dụng cho thuở xa xưa. Chữ Dục (育) có chữ “Phác” (女) là giờ cao đánh khế. Ngày nay nếu yêu con kiểu này dễ vào tù như chơi vì tội đánh con (enfant battu), xử tệ với con cái (enfant maltraité), chiếu theo điều 222-14 của luật hình sự nước Pháp.

Ca dao ta có câu :

Công cha như núi Thái Sơn

Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra.

Công (功) hẳn là công lao. Đỗ Phủ có câu thơ :

我始為奴僕，
幾時樹功勛。

Ngã thủy vi nô bộc

Kỷ thời thụ công huân

Tôi đây lính tráng loèn quèn

Bao giờ mới được cấp trên đoái nhìn. (LĐT)

Đã làm cha, dầu chỉ là binh nhì binh nhất, công lao cũng như ngọn núi cao ngều nghệu, ở tỉnh Sơn Đông bên nước Tàu.

Nghĩa (義) mẹ là muốn nói đến tình nghĩa người mẹ. Chữ “mẫu” (母) tượng hình nhũ hoa, nói huỵch toẹt là dòng sữa nuôi con, cần chi nói xa xôi là suối nước.

Nói như rứa là chỉ đúng một nửa. Cha vừa có công, lại vừa có nghĩa. Mẹ cũng vừa có nghĩa nhưng cũng có công. Chẳng thế mà Chu Mạnh Trinh có câu thơ :

郎君情重父恩深，
不白奇冤直到今。

Lang quân tình trọng, phụ ân thâm,

Bất bạch kỳ oan trực đáo cầm.

Công cha mới thật thâm sâu

Tình chồng nặng chiu nói câu ân tình (LĐT)

Ca dao nói tới *Công cha như núi Thái Sơn*. Thái Sơn là không gian núi đồi. Còn dòng thời gian “ngàn năm” có câu thơ :

Cha là tất cả cha ơi

Ngàn năm con vẫn trọn đời yêu thương

Phụ tử tình thâm có không gian ba chiều sâu thẳm :

Khi con tát cạn biển Đông

Thì con mới hiểu tâm lòng của cha

Cha gần gũi với ta, như cỏ cây hoa lá :

Cha ơi bóng cả cây cao

Che chở con những lao đao cuộc đời

Cuộc đời lắm nỗi gian truân, người cha che chở bằng cây cao che rợp bóng mát, bằng tấm thân cho con nghỉ mệt :

Cha là bóng mát giữa trời

Cha là điểm tựa bên đời của con.

Cha không những được nói tới qua hình tượng ngoại cảnh, mà còn là chính tấm thân mỗi mồn :

Cha đưa cả tấm lưng gầy

Chở che con được tới ngày hôm nay

Ngày lễ hiện phụ, ai mà không nghĩ đến công ơn và tình nghĩa người cha. Câu ca dao sau đây diễn tả tâm tình người con trước viễn tượng mất cha :

Bên mi ướt đầm giọt sầu

Thương cha trăm tuổi sợ câu già từ

Thương cha, không chỉ sau này là vành tang thương tiếc. Món quà con cái trao cho cha mình là thực hiện những điều sau đây, xin chép lại thay cho đoạn kết ết bài tạp ghi này.

Là người con phải biết yêu nòi giống

Xa quê hương nhưng vẫn nhớ nước non nhà

Dẫu đi vạn nẻo đường xa

Ở đâu cũng phải rạng danh giống dòng

Phải sống trong vòng lễ giáo

Kính tổ tiên và hiếu thảo mẹ cha

Yêu họ hàng nội ngoại cả hai nhà

Dùng nhân ái giữ khí hòa gia đạo

Mai con lớn, con phải sống một cuộc đời đáng sống

Ngẩng cao đầu đối phó mọi gian nan

Sống kiên cường không một tiếng thở than

Sống đúng nghĩa để tỏ ra con là người đáng sống.

Le Anh Thinh